

Abrygdarblaðstjóri: **Jan Müller**
Fyrirakksstjóri: **Krisjan Dahl**
Ljósmyndari: **Kalmar Lindenskov**

Blæðfólk: **Randi Jacobsen - Dagny**
Joensen - Tórfinn Smith -
Hilmar Jan Hansen -
Justinus Eidesgaard

Útgevandi: **P/Í Sosialurin**
Úppseting: **P/Í Sosialurin**
Prent: **P/Í Pressan 1981**

Bustaður: **Argjavegl 26**
Argjum
Telefon: **11820**

Postadr.: **Postsmoga 76**
110 Tórshavn
Telefax: **14720**

Stuðlið Mandela

ÚTVARP FØROYA var so heppið at hava mann á staðnum, tá ST-áðalfundurin varð settur í New York í vikuni. Royndi føroyski journalisturin og politikarinn Finnboði Ísakson hevði sera áhugaverd og hugverkjandi frásøgn frá setanini. Føroyskir parlamentarikarar hava á hvørjum ári høvi til at vera við til hesa setan sum partur av donsku umboðsnevndini. Og hesaferð troytti hesin garvaði tíðindamaðurin møguleikan og tókk skal hann hava fyrri hesar so sigandi minuttirnar í útvarpinum mikukvøldið.

Tað, sum hann serliga beit merki í til hesa setan og sum øll onnur í salinum góvu sær fætur um var tann lítillætni men altíð beinrakni svarti suðurafrikanarin, Nelson Mandela. Hóast hann hevur hildið røður í ST áður, so var hetta fyrsta ferðin, eftir at hann gjørdist forseti í Suðurafrika. Tað valdaði deydag-tøgn, tá Mandela trein fram og tók orðið. Ikki eitt - ikki eitt av teimum túsundtals fólkunum, sum vórðu við til hesa setan kundu í dag hugsað sær at vent hesum svarta manni, sum alt sítt lív hevur stríðst móti apartheidskipanini, bakið. Nelson Mandela telist millum størstu stríðsmenn og demokratir, sum lívað hava. Hann fór fegin í fongsul í 27 ár fyrri at gera vart við søk sína, sum varð at vinna á óráttvísu apartheidskipanini. Og hvør kundi bara so mikið sum ímyndað sær, at hesin svarti maður - av mongum skýrdur brotsmaður - skuldi gerast fyrsti demokratiskt valdi forsetin í Suðurafrika!

NELSON MANDELA greiddi á ST-

áðalfundinum frá støðuni í sínum heimlandi. Hann takkaði teimum mongu, sum hava virkað fyrri demokratiskum viðurskiptum í Suðurafrika og her ikki minst teimum, sum hava tikið undir við áheitanini frá teimum svørtu um at boykotta hvíta minnilutastýrið. Men hann gjørdi eisini vart við, at við hesum eru ikki allar súðir syftar. "Vit góvu umheiminum tað lyfti, at vit fóru ikki at gevast, fyrr enn vit hövdu sigrað á apartheidskipanini. Í dag sigi eg, at vit fara heldur ikki at gevast soleingi milliðir av menniskjum lýða neyð sum avleiðing av tí fátækraðømi, sum apartheidskipanin hevði at bjóða teimum" segði Nelson Mandela og legði serliga áherðslu á, at tað er ikki nóg mikið bara at fáa atkvøðurætt. Fólkið má eisini hava arbeiði og dagligt breyð. Tí bað hann umheimin um at hjálpa Suðurafrika á fótur aftur.

HETTA at ein føroyskur politikari og tíðindamaður hevur høvi at lýða á, meðan Nelson Mandela heldur sína fyrstu røðu á ST-áðalfundinum sum forseti í Suðurafrika vekir eisini mong minni um leiklutin hjá Føroyum og føroyingum í stríðið Mandela móti apartheidskipanini. Og her finna vit bæði góð og ring minni. Góð, tí tað vóru fólk her á landi, sum tóku undir við áheitanini frá Mandela og hansara fólki at brúka boykottið sum vápn til at tvinga hvíta minnilutan til at fremja tær kravdu broytingarnar. Men so sanniliga eisini ring minni, tí í hesum landi funnst og finnst helst enn fólk, sum als ikki virdu hesa áheitan. Vit minnst, hvussu fólkatingsmaðurin Óli Breckmann gjørdi alt - fyrri egnar politiskan vinning - fyrri at bróta umrødda boykott og hvussu hann eisini megnaði tað. Hann fekk entá lokkað føroyskar vinnulívsmenn at reika runt

við sær í tí svarta Afrika. Tá hesir komu heimaftur hövdu teir greinar í Dagblaðnum, har teir - haldið tykkum fast - háløvaðu hvíta minnilutastýrið og søgdu frá, at teir við eygnum eygum hövdu sæð, at teir svørtu hövdu tað ikki so ringt, og har tað kortini stóð illa til, var tað teirra egnu feilur. Nakað soleiðis kundi tú skilja metingar teirra. Teir vóru løtt offur og gott agn í mongu av politisku valstríðum Breckmans.

Í DAGBLAÐNUM, sum kom út nú um dagarnar, var grein, sum víðgjörði tær mongu oddagreinarnar í Sosialinum, sum hava umrøtt fólkatingsvalið og tey 3000, sum atkvøddu fyrri Óla Breckmann, persónliga. Í hesi grein verður oddagreinskriverin lagdur undir at vera sálarliga sjúk og fullur av hatri og vanvirðing. Lat okkum slá fast, at hetta er ein alt av álvarsigur spurningur til at verða gjørt til ein persónsspurning. Fyri okkum snýr tað seg eina og áleina um tað, sum umrøddi fólkatingsmaður hevur sagt og skrivað og hevur borið fram sum politikari. Tú hevur ikki vanvirðing fyrri einum øðrum menniskjað fyrri tað um tú í botn og grund er ósamdur við tað. Og soleiðis eigur skrivning okkara um leiklutin hjá Óla Breckmann í føroyskum politikki at skiljast. Men vit meta tað ikki bert vera rættur okkara ganga ímóti hesum meiningum, vit meta tað eisini at vera skylda okkara, og tí fara vit eins og vit hava gjørt tað alla ta tíð sami Óli Breckmann hevur vanvirt og traðkað á tey svørtu í Suðurafrika, at minna á hetta. Og lat okkum bara endurtaka: tað er fyrri okkum óskiljandi, at 3000 føroyingar - fult og heilt taka undir við sera víðgongdu meiningunum hjá Óla Breckmann. Hesi fólk verða noyð til at gera sær greitt, hvat tey í veruleikanum

taka undir við. Tey mugu gera sær greitt, um tey eisini teljast millum tey fáu í hesum heimi, sum meta Mandela sum brotsmann. Og her vilja vit so bert vísa á, hvat hesin lögtingsmaður og fólkatingsmaður hevur sagt og skrivað um Nelson Mandela og hansara næstu fólk seinastu 10 árin. Vit hava ílt við at skula góðtaka hetta, at flestu aðrir føroyingar skulu lýða undir at verða skýrdir apartheidvinir o.l., nú sami umrøddi politikari hevur umboðað Føroyar á danatingi øll hesi ár, meðan danir og svirar hava gingið undan at stuðla boykottinum av apartheidstýrinum.

NELSON MANDELA og hansara stuðlar eiga alla virðing uppborna frá øllum teimum, sum verja demokrati og mannarættindi. Vit heilsa hesum heiðursmanni við størstu virðing og tað skal vera okkara vón, at umheimurin fer at stuðla nýggja stýrinum í Suðurafrika at vinna á tí ringasta fátækraðøminum. Eisini vit føroyingar eiga at stímbra og eggja til stuðul. Tað er bert spell, at just tann politikarinn, sum alt sítt politiska lív hevur stríðst ímóti teimum svørtu og Mandela, enn eina ferð er valdur at umboða føroysku fólkaeiningina á hægsta parlamentariska sæti í tí Danmark, sum gekk undan nettup at stuðla teimum svørtu. Er í heila tikið skomm skapt í okkum? Tøkk til Finnboða úr New York fyrri áhugaverdu frágreiðingina og beinrakni lýsingina av tí størsta demokrati, ið lívað hevur í okkara tíð.

SOSIALURIN

Óli Jacobsen, landsstýrismaður:

Ov vánalig undanfærsla hjá Føroya Fiskavirking

Føroya Fiskavirking er nú farin í holt við eina herferð at fáa broytt lógina um í-løgustuðul fyrri at »noyða« skipini at landa feskafiskin í Føroyum.

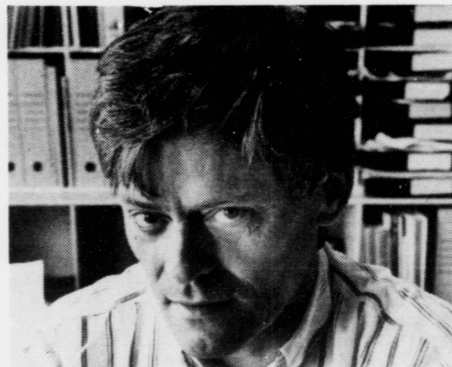
Sjálvsagt er tað allan prís vert at royna at fáa allan fiskin landaðan í Føroyum. Og tað eigur eisini at verða gjørt tað, sum kann gerast í hesum sambandi. Men tá just hetta skal verða nýtt sum grundgeving fyrri vánaliga roknskaparúrslitinum og ætlanini um at steigja enn fleiri virkir, so virkar hetta milt sagt sera søkt.

Fyrst mugu vit minnast til, at Fiskavirking var »loysnin« uppá trupulleik-

arnar í flakavinnuni. Hetta skuldi vera lokomotivið, sum fekk gongd á samfelagið aftur.

Og samb. nýggju »loyniligu« frágreiðingini frá nevndarformanninum Ove Munch eru allar fyrirreytir til staðar fyrri einum góðum úrsliti. Fiskavirking hevur fingið fleiri tons enn roknað hevur verið við, og virðið á framleiðsluni er eisini munandi ókt.

Ein frágreiðing fyrri hallinum er yvirprísir vegna prískapping. Henda prískapping kemur frá øðrum smærri virkjum, sum eftir øllum at døma hava figgarligar møguleikar at bjóða

Fiskavirking av. Hetta má so vera ein rættulig ábending um, at tað ikki er figgi-

arligt grundarlag fyrri einum slíkum »kolossi« sum Føroya Fiskavirking.

Annars gevur formaðurin sjálvur eina rættuliga ábending um, at hansara skil fyrri fiskavirking er rættuliga avmarkað.

Frágreiðingin til vánaliga úrslitið er lutvíst ein hægri prís fyrri fiskin, enn roknað hevur verið við, og lutvíst hægri lønarútreiðslur enn mett frammanundan. Og orsøkin fyrri hesum báðum fyrirbrigðum er tann økta veiðan eftir svartkalva, sum lutvíst er ein dygur fiskur í mun til t.d. ups. Og sum eisini kostar meira at virka, tí hann verður skorin við hond.

Men nú er tað soleiðis, at orsøkin til at ein fiskur verður keyptur dyrt er tann, at hann gevur eitt tilsvandi høgt framleiðsluvirði.

Og verður hann skorin við hond man tað eisini vera tí, at hetta gevur eina stórri úrtøku enn onnur víðgerð av hesum fiskaslági. At nýta útreiðslurnar av svartkalvanum sum undanfærslu fyrri vánaliga úrslitinum er nú nakað langt út. Svartkalvin man eisini eiga sín part í

økta framleiðsluni. Og vit mugu rokna við, at teir eru ikki slíkir idiotar á Føroya Fiskavirking, at teir keypa svartkalva í dyra dómi um hetta gevur fyrirkuni tap.

Men formaðurin er eftir øllum at døma so grunnur í sínum meiningum, at hann bert hyggur at útreiðslutølnum og ikki at inniøkutølnum í hesum sambandi. Og tað kann neyvan styrkja trúnná á evnini hjá hesi fyrirtøku.

Stutt sagt kann sigast, at hesar undanfærslurnar hjá Føroya Fiskavirking og tess formanni eru eitt ov veikt grundarlag at seta fríu kappingina um fiskin úr gildi. Vit hava nevnliga sæð nóg mikið til planbúskap í Føroyum!

Føroya Fiskavirking noyðist at geva okkum eina meira vatnætta grundgeving fyrri tey ynskta politisku tiltøkini.